

Fenyő Ervin EGY „KETTES” VALLOMÁSA

Kunert verse „egyesekről” szól, én vélhetően „kettes” vagyok.

Valamikor a rendszerváltás idején mondta egykori barátom: „Az első világháborút lezáró versailles-i békeszerződés igazságtalansága eleve kódolta a II. világháborút.” Mint a sorstragédiákban, valóban választás nélkül, az igazságtalanságból egyenesen következett a revans- és bosszúvágy. A megegyezést aláírok – a feltételeket diktáló győztesek és a jogaiktól fosztott vesztesek – csak rögzítették a harcok eredményét, és abbamaradt a lövöldözés – ennyi volt a béke.

Ha valaki revansot venne: sértett, és csak azért is győzni akar. *Eleve* eldöntötte: a másik a hibás. Eszerint érvel, és fel sem merül benne, hogy akár megbékélhetne – magával, másokkal. Ez nem *e*leve adott. Persze a bűnbakkeresés is döntés – hárrít, s elfedi a személyt, aki kifelé mutogat. „Ő a hibás!” – mondja az ügyes szónok, és seregek toborozhatók egy-egy visszamutogató érvrendszer mögé. A legvisszataszítóbb, s egyben a leghatékonyabb önmegtévesztés a nacionalizmus, amely közös nyelvre, „nemzeti” összetartozásra, egykor volt területekre hivatkozva követel.

A háború akkor ér véget, ha békét teremtenek az emberek magukban. Ez *e*leve soha nem adott. Akiben béke van, tiszteletben tartja az egyének és a közösségek szabadságát.

„Egyesek” azt mondják: nem is árt a háború, néhány millióval könnyebbedik a Föld... Több jut az életben maradóknak... Meg aztán a technikai eszközök egyre kifinomultabbak... Az irányzékon múlik... Úgy kell intézni, hogy ne legyen sok polgári áldozat... Vannak környezetbarát bio-fegyverek is...

Szóval én „kettes” vagyok.

A napokban láttam Wim Wenders filmjét, *A Föld sóját*. [„Ti vagytok a földnek savai; ha pedig a só megízetlenül, mivel sózzák meg? nem jó azután semmire, hanem hogy kidobják és eltapossák az emberek.” Máté, 5,13] Megrendítő portré egy brazil fotográfusról, Sebastião Salgado-ról, aki bejárta a világot, és képein dokumentálta a szegénységet, a legvadabb kizsákmányolást, olajmezők felgyújtását, éhezést, népek egymás elleni harcát, Ruandában a hutukét és tuszikét, és elrémült, látván, mit képesek tenni egymással emberek. A tapasztaltak megbetegítették, nem látott folytatást. Valamit újat kellett *kezdenie*. Visszatért Brazíliába, gyerekkora színterére, és a pár évtized alatt kipusztult vidéket újraélesztette. Ez a Voltaire-féle megoldás: „Míveljük kertjeinket!” – de megoldhatják-e a mégoly gondos, elszánt, ám egyéni munkálkodások a Föld-méretű bajokat, s túl azon, hogy könnyítenek rajtuk, adhatnak-e választ az emberiség egyetemes gondjaira?

Salgado nem igehirdető, csak szívós próbálkozó – jó volt látni a „kettesek” egyikét.

kép | Sebastião Salgado képei